

Kansen voor bewegen en sport in het MBO!

Nieuw beleidskader vanuit de overheid

In het Europees jaar van opvoeding door sport (2004) is de verbinding tussen onderwijs en sport hoger op de rijksagenda komen te staan. Dit heeft geleid tot de Alliantie School en Sport (2005-2008): een samenwerkingsverband tussen VWS, OCW en NOC*NSF. Na de ontbinding van de Alliantie is men niet blijven stilzitten...

Door: Jan Faber

Een van de resultaten van de Alliantie was het besluit van het kabinet in 2007 tot de *Impuls brede scholen, sport en cultuur* (combinatiefuncties): een structurele, personele impuls die wordt uitgevoerd

in nauwe samenwerking met gemeenten en de onderwijs-, sport- en cultuursector. Toen de Alliantie eind 2008 stopte kwam daarvoor het *Beleidskader sport, bewegen en onderwijs* in de plaats.

Sport en onderwijs hoog op de agenda

In dit nieuwe beleidskader geven de ministeries van VWS en OCW aan hoe de verbinding tussen sport en onderwijs de komende jaren verder kan worden versterkt en hoe een meer samenhangend en dekkend sport- en beweegaanbod voor de jeugd kan worden gerealiseerd. Doel hiervan is meer kinderen en jongeren te laten bewegen volgens de beweegnorm. Meer sport en beweging kunnen bovendien een belangrijke bijdrage leveren aan kabinetsdoelen op het gebied van overgewicht, schooluitval en talentontwikkeling.

Aantrekkelijke dagarrangementen inclusief sport en beweging ontstaan alleen in hechte samenwerking tussen de sport, het onderwijs, de opvang, het jeugdwelzijnswerk en gemeenten. In het beleidskader hebben de ministeries van VWS en OCW de partijen

FOTO: BORIS RAWIE

benoemd die daarbij een rol van betekenis spelen. Op landelijk niveau worden deze organisaties vertegenwoordigd door hun koepels, branche- of vakorganisaties en ondersteund door onderzoeks- en kennisinstituten. Met deze landelijke partijen willen de ministeries van VWS en OCW afspraken maken voor de uitvoering van het beleidskader.

De koepels, branche- en vakorganisaties en de onderzoeks- en kennisinstituten nemen zitting in een platform, het Platform Sport, bewegen en onderwijs.

Dit platform heeft als doel de samenhang, de afstemming, het overleg en de samenwerking tussen sport, onderwijs, kinderopvang, jeugdwelzijnswerk en overheden te verbeteren. Ook versterkt het platform de verbinding tussen beleid en uitvoering.

- Het platform werkt de prioriteiten van het Beleidskader sport, bewegen en onderwijs verder uit en zorgt voor een uitvoeringsprogramma met ambitieuze, haalbare en meetbare resultaten.
- De partijen zoals genoemd in het Beleidskader Sport, bewegen en onderwijs nemen daarbij voor de verschillende prioriteiten het voortouw.
- De uitgewerkte plannen worden steeds gezamenlijk besproken in het platform.
- Onderdelen van het uitvoeringsprogramma komen voor subsidiëring van de rijksoverheid in aanmerking als hierover overeenstemming is bereikt in het platform.
- In de fase van uitvoering bewaakt het platform de voortgang van het programma. Als partijen constateren dat de uitvoering niet leidt tot de beoogde resultaten, bespreken partijen een bijsturing.

Het platform zal worden voorgezeten door de onafhankelijke voorzitter, mevrouw mr. K. van Bijsterveld en vice-voorzitter, de heer mr. Ph. Geelkerken.

De ondersteuning wordt gedaan door een onafhankelijk secretariaat de heer B. Brouwer van de Stichting Leerplanontwikkeling (SLO).

Samen met de partners uit de onderwijs- en sportsector, de naschoolse opvang en de gemeenten wil het kabinet de komende jaren een grote stap voorwaarts maken in de structurele samenwerking tussen sport en onderwijs, het creëren van een doorlopend sport- en beweegaanbod en uiteindelijk de toename in sport en beweging door de jeugd. Op basis van het perspectief van de toekomst en de analyse van knelpunten geeft het kabinet daarbij prioriteit aan:

- I de positie en toerusting van vakmensen
- II de inzet van effectieve interventies en aangepast sportaanbod
- III risicogroepen – in termen van bewegingsarmoede en schooluitval – mbo
- IV innovatie op het gebied van accommodaties
- V talentontwikkeling.

Voor de uitvoering van deze doelen en prioriteiten is voor de komende drie jaar € 28 miljoen beschikbaar, waarvan €18 miljoen voor het mbo. De planvorming voor de besteding van deze laatste genoemde middelen ligt bij de MBO Raad.

Het 'platform bewegen en sport mbo', waarvan nu 32 mbo-scholen lid van zijn, is het eerste aanspreekpunt.

Masterplan voor mbo

De plannen voor de verdeling van de middelen over de scholen zijn beschreven in het 'Masterplan bewegen en sport mbo'. In gezamenlijkheid en in afstemming met het ministerie van OCW ontwikkeld door MBO Raad en KVLO.

De doelstelling voor de komende drie jaar wordt in het masterplan als volgt vastgesteld:

Het duurzaam implementeren van Bewegen en Sport binnen het mbo, om de deelnemers voor te bereiden op een plek in de maatschappij als vitale werknemer en vitale burger.

De beschreven werkwijze is dat 90% van de middelen (5,4 mlj per jaar) door de mbo-scholen aangevraagd kan worden en 10% wordt gebruikt voor een kennisnetwerk dat de aanwezige kennis en ervaring ontsluit voor de scholen.

Eind maart waren er al aanvragen binnen van 28 mbo-scholen.

Voor het aanvragen van middelen wordt een aantal doelen gesteld die moeten worden nagestreefd, te weten:

Vanwege een verankering in het schoolbeleid:

- ondertekening door CvB, en opnemen in het beleid van de instelling
- het sportprogramma wordt opgenomen in het OER / Studiegids. Vanwege het nastreven van een substantiële omvang van Bewegen en sport:

- onderschrijven 5%-doelstelling (zie hieronder).

Vanwege het inbedden in de eigen schoolfinancieringsystematiek:

- er vindt cofinanciering plaats volgens de benoemde percentages (eerste jaar 30%, tweede jaar 70% en het derde jaar 120%).

Vanwege het delen van kennis:

- elke aanvrager wordt lid van het 'platform bewegen en sport mbo en voldoet aan de lidmaatschapseisen (oa. actieve inzet, kennisdeling).

Vanwege het kunnen doen van effectmeting en monitoring:

- meedoen met de tweejaarlijkse benchmark (monitoring) door DSP
- meedoen met *Testjeleefstijl.nu*.

5%-definitie

Om te komen tot meetbare resultaten is een cijfermatige doelstelling nodig. In het verleden is er al regelmatig gesproken over een 5%-doelstelling. De rekenwijze die wordt gehanteerd bepaalt in grote mate het aantal 'sportactieve uren' van de student. Om dit eenduidig te kunnen interpreteren kiezen we voor de volgende definitie:

Het streven is 5% van de minimale contacttijd per leerjaar (850) die de student binnenschools aanwezig is, te besteden aan bewegen en sport (dus met uitzondering van BeroepsPraktijkVorming).

Voorbeeld

Voor een niveau 4-student komt dat er op neer dat deze gedurende de opleiding ongeveer tweeënhalf jaar gemiddeld één klokuur per week beweegt. Voor een niveau 3-student ongeveer twee jaar. Voor een niveau 2-student 1,5 jaar. We gaan hierbij wel uit van een gespreid en duurzaam aanbod (niet alle uren in de wintersportweek!).

In relatie met de beweegnorm is dit gedurende de binnenschoolse periode nog maar 17% van de actieve beweegtijd die een jongere tot 18 jaar zou moeten halen. De overige 83% zal in buitenschoolse tijd en onder eigen verantwoordelijkheid moeten gebeuren. De inrichting van het aanbod zal dan ook voor een deel gericht moeten zijn op het stimuleren van het behalen van het buitenschoolse percentage.

In het Beleidskader sport, bewegen en gezondheid worden vijf prioriteiten benoemd van waaruit de betrokken partijen hun doelen moeten stellen. Voor de mbo-scholen zijn deze vijf prioriteiten verdeeld in een elftal thema's.

De scholen zullen hun activiteiten moeten benoemen binnen deze thema's en kunnen daarbinnen zelf hun keuzes maken. Het kan best zijn dat de ene school gezondheid als aangrijpingspunt kiest terwijl de ander meer kansen ziet in het thema schoolsport. Dit zal dus per school kunnen verschillen.

De volgende thema's zijn onderscheiden:

1 Sportcoördinator en sportbureau

Het aanstellen van de sportcoördinator en het inrichten van een organisatie. De ondersteuning vindt plaats door het opstellen van organisatiemodellen, beleidsplanvoorbeelden en het begeleiden van invoeringstrajecten.

2 Gezonde school

Het vormgeven en uitvoeren van beleidsplannen en implementatiestrategieën rond het inrichten van een Gezonde school. De ondersteuning vindt plaats door afstemming met het RIVM en de GGD die hun ontwikkelde producten herschrijven en beschikbaar stellen.

3 Leefstijl en testen

Het verder uitwerken en implementeren van 'Testjeleefstijl.nu' en het inrichten van een instrument voor effectmeting. De ondersteuning vindt plaats door het verdiepen en verbreden van de inhoud van Testjeleefstijl.nu (zie hiervoor het andere artikel in dit mbo-topic).

4 Voortijdig schoolverlaten

Het vormgeven van trajecten waarbij bewegen en sport wordt ingezet om voortijdig schoolverlaten te voorkomen.

5 Bedrijfsport (BRAVO- thema's voor medewerkers).

Het opzetten van een expertisepunt 'Bewegen voor medewerkers' en het aanbieden van programma's voor de collega's.

6 Schoolsport

Het opzetten en implementeren van een schoolsportstructuur in samenwerking met de lokale verenigingen, regio's en bonden. Het verdiepen en verbreden van het huidige aanbod van NK's voor het mbo. Dit in samenwerking met de, al dan niet aanwezige, opleiding Sport & Bewegen. Zie voor de huidige stand van zaken www.schoolensport.nl.

7 Sportkader

Het opzetten van een structuur waarin het mogelijk wordt voor alle deelnemers binnen het mbo om aan sportkaderopleidingen deel te

nemen. Dit in samenwerking met de, al dan niet aanwezige, opleiding Sport & Bewegen.

8 Topsport

Het stimuleren van een topsportvriendelijk klimaat en het streven tot aansluiten bij de LOOT-structuur.

9 Bewegen in de Kwalificatiedossiers en Burgerschap

Het terugkrijgen van bewegen en sport, via vitaal werknemerschap in het kwalificatiedossier waarin de beroepseisen per beroep(sgroep) staan beschreven. Het specifieker geplaatst krijgen van Bewegen en Sport binnen de Burgerschapscompetenties.

10 Doorlopende leerlijn Bewegen en Sport

Het initiëren en opzetten van een doorlopende leerlijn in bewegen en sport.

Dit analoog aan de rapportage van de commissie Meijerink rond rekenen en taal voor een verticale lijn. Afstemmen met de ontwikkelingen in de regio bijvoorbeeld sportvereniging en gemeente voor een horizontale lijn.

11 Communicatie

Het opzetten van een effectieve communicatiestrategie waarbij het fysiek zichtbaar zijn binnen de school een belangrijk aandachtspunt is. Ook de mogelijke accommodatieproblematiek speelt hierin een rol.

Elke school moet in zijn aanvraag, per thema, aangeven wat de huidige situatie is via een korte beschrijving en zelfscore, gevolgd door een ambitie voor 2011 met opnieuw een zelfscore. Deze scores geven een duidelijk inzicht in de diverse ambitieniveaus van de verschillende scholen en laten goed zien welke thema's meer of minder aandacht zullen gaan krijgen.

De toewijzing van de subsidie heeft met name te maken met (1) de hoeveelheid studenten die gaan bewegen, (2) de hoeveelheid uren die ze gaan bewegen en (3) de kwaliteit van het aanbod. Een gemiddeld roc (15.000 studenten) die voor de 5%-norm gaat met een veelzijdig, kwalitatief sterk aanbod kan zo rond de €150.000 per jaar, aanvragen.

Op 8 april heeft de toewijzing van de middelen via de formele goedkeuring van het nationale Platform sport, bewegen en onderwijs (zoals hiervoor beschreven) plaatsgevonden.

Kennisnetwerk

Om te kunnen komen tot een effectieve organisatiestructuur is er gekozen voor het 'opzoeken' van de aanwezige kennis bij de diverse landelijke deskundigen zoals, NISB, NOC*NSE, GGD, TNO, Mulier instituut, SLO, RIVM, etc. Op veel van de genoemde prioriteiten/thema's is kennis en ervaring aanwezig. Het is nu de kunst om al deze aanwezige expertise te vinden en te ontsluiten voor het mbo. Voor veel van de Nederlandse centra die zich bezighouden met thema's rondom Sport, bewegen en onderwijs is het mbo geen doelgroep geweest en dus zijn er geen specifieke interventies gedaan. De huidige aanwezige kennis heeft vaak wel grote raakvlakken en kan goed toepasbaar zijn. Daarnaast is het, gezien het specifieke karakter van het mbo, nodig om nieuwe strategieën te bedenken en uit te voeren. Het nadeel dat de aandacht voor

Vaak gedaan in het mbo

Bewegen en Sport bij veel instellingen op een laag pitje staat is voor het opzetten van nieuw aanbod een kans. Er zal minder sprake zijn van vasthouden aan 'oude' beelden.

De scholen kunnen op deze manier snel en goed toegang krijgen tot de meest actuele ontwikkelingen en tegelijk worden deze organisaties niet platgemaild voor informatie.

Voor dit kennisnetwerk wordt een aantal thema-leiders aangesteld die voor één of meerdere thema's dé kennisnetwerker is. Dit moet dan ook een echte netwerker, verzamelaar en communicator zijn. Medio april zullen deze functies ingevuld gaan worden.

Als communicatiemiddel zal een 'community' opgezet worden. In deze webbaasde omgeving staan dan uiteraard alle beschikbare documenten maar belangrijker is dat er onderling sociale interactie en uitwisseling plaats kan vinden. Denk hierbij aan de voorbeelden Hyves, Linkitin, Wiki, Ning, etc.

In deze interactieve omgeving kunnen betrokkenen van binnen en buiten het mbo over de betreffende thema's met elkaar van gedachten wisselen en elkaar van informatie voorzien.

Jan Faber is werkzaam als beleidsadviseur bij de MBO Raad met hoofdtak, bewegen en sport binnen het mbo en vanuit deze functie betrokken bij het 'platform bewegen en sport mbo'.

Correspondentie:

j.faber@mboraad.nl